PEFC/09-01-01

PEFC DK 007-3

Ordliste og definitioner

PEFC
Normativt dokument

PEFC Danmark
Amalievej 20
1875 Frederiksberg C
Danmark

e info@pefc.dk
www.pefc.dk

Copyright
© PEFC Danmark 2020

Dette PEFC Danmark dokument er copyright beskyttet af PEFC Danmark. Dokumentet er frit tilgængeligt på PEFC Danmarks hjemmeside eller ved henvendelse til PEFC Danmark.

Det er ikke tilladt at tilføje ændringer eller tilføjelser til dette dokument, ligesom at det ikke er tilladt at optrykke eller kopierer dokumentet med kommerciel udnyttelse for øje uden tilladelses fra PEFC Danmark.

Den officielle version af dokumentet er dansk, men er oversat til engelsk. I tvivlstilfælde er det den danske version, som er gældende.

Dokumentets titel: Ordliste og definitationer

Dokument nummer: PEFC DK 007-3

Godkendt af: PEFC Danmark **Dato:** xx.xx.2021

Godkendt af: PEFC Council **Dato:** xx.xx.2021

Indholdsfortegnelse:

1. INTRODUKTION 4

2. DEFINITIONER 4

BILAG 1: KORT MED OPDELING I MAGRE OG GODE JORDE: 11

BILAG 2: HJEMMEHØRENDE TRÆARTER 12

BILAG 3: TRÆER OG BUSKE TIL SKOVBRYN 13

1. Introduktion

Dette dokument er en del af det danske PEFC certificeringssystem for bæredygtig skovdrift. I dokumentet defineres de fundamentale termer der relaterer sig til certificering af bæredygtig skovdrift.

Nedenstående definitioner er primært danske oversættelser af de relevante engelske definitioner, som findes i PEFC Councils tekniske dokument, annex 1 ”PEFC Terms and definition”. Disse definitioner er så vidt det har været muligt baseret på allerede eksisterende referencer inden for det internationale arbejde med standardisering og certificering. Derudover er der tilføjet flere danske definitioner.

2. Definitioner

Afvigelse: Forhold som ikke er i overensstemmelse med givne kriterier.

Akkreditering: En procedure, hvor et autoriseret organ efterprøver om et organ eller person er kompetent til at udføre specificerede opgaver efter nærmere givne retningslinjer.

Akkrediteringsorgan: Et organ som udfører og administrerer et akkrediteringssystem og udsteder akkreditering.

Andre produkter fra skoven: Er andre produkter fra skoven end vedprodukter. Kan for eksempel være bær, mos, juletræer fra ikke intensiv produktion m.m.

Appelkomite: En organisation som er pålagt at behandle appeller, stridigheder og klager.

Audit: En systematisk, dokumenteret og objektiv bedømmelse af, hvor godt givne retningslinjer efterleves. Audit udføres af en eller flere personer, som er uafhængige af det der auditeres.

Auditor: En person som har kvalifikationer til at gennemføre audits.

Audithold: En gruppe af auditorer eller en enkelt auditor, som er udpeget til at udføre en givet audit. Auditholdet kan også indeholde tekniske eksperter eller auditorer under uddannelse.

Auditplan: En plan for udførelse af audit forberedt i fællesskab af ansøger og certificeringsfirmaet.

Auditrapport: En rapport med observationer om overensstemmelse af handlinger med kriterierne. Rapporten lægger vægt på informationer om uoverensstemmelse.

Belastende aktiviteter: Aktiviteter der har en intensitet og/eller form som kan true skovens naturværdier, kulturværdier eller dyrkningspotentiale. Fx hvor der tillades mountain bikes uden for veje og stier.

Betydende køreskader: Er køreskader af en karakter, så de forårsager erosion, ændre vandets naturlige strømning, laver dybe spor på bløde arealer som ændrer jordstrukturen, skader i områder med særlig høje naturværdier eller er af særlig betydning for friluftslivet.

Biodiversitetsareal: Biodiversitetsareal omfatter skov- og naturarealer med særlige biologiske værdier, som skal prioriteres i ejendommens drift. Arealet kan omfatte skov og øvrige naturtyper og biotoper på det certificerede areal. Formålet med biodiversitetsarealer er, at bevare eller skabe områder, hvor biologiske hensyn vejer tungere end de traditionelle driftshensyn. Biodiversitetsarealer

Udkast

kan både indeholde helt urørte arealer og arealer, hvor en aktiv naturpleje medvirker til at sikre og øge biodiversitet og naturværdier. Det kan for eksempel være:

- Urørt skov
- Gamle driftsformer, som gavner naturen, fx stævningsdrift eller lysningshugst omkring gamle ege
- Græsningsenge
- Hedearealer, som plejes
- Gamle løvtræbryn
- Våde områder med høj naturværdi

Biologisk rig natur knyttet til kontinuitet i skovdække og/eller stabil hydrologi: Tilstedeværelse af en flora og fauna, der er særligt knyttet til kontinuitet i skovdækket, uforstyrret jordbund og stabile hydrologiske forhold. Det vil typisk være at finde på udrænede arealer der ikke inden for de sidste to omdrifter er forynget gennem renafdrifter eller forynget ved kraftig jordbearbejdning.

Bæredygtig skovdrift: Forvaltning og brug af skove og skovarealer på en måde og i et tempo, som bevarer deres biologiske diversitet, produktivitet, fornyelsesevne, levedygtighed og deres mulighed for nu og fremover at opfylde relevante økologiske, økonomiske og sociale funktioner på lokalt, nationalt og globalt niveau, og som ikke forvolder skade på andre økosystemer Ministerial Conference on the Protection of Forests in Europe (MCPFE).

Certifikat: Et dokument udstedt efter reglerne i et certificeringssystem, der giver sikkerhed for at et behørigt identificeret produkt, proces eller service er i overensstemmelse med en specificeret standard eller andet kravsdokument.

Certificering: En procedure hvor en uafhængig tredjepart giver en skriftligt garanti på at et produkt, proces eller service er i overensstemmelse med specificerede krav.

Certificeringsorgan: En uafhængig tredjepart der vurderer og certificerer organisationer hvad angår skovdrifts- eller sporbarhedsstandarder og andre supplerende dokumenter krævet under systemet.

Certificeret skov: Et skovområde der er blevet certificeret af et certificeringsorgan eller gennem en gruppe.

Driftplan: Indblik i den i standarden påkrævede dokumentation om skovdriften med undtagelse af fortrolig og personlig information.

Dybtgående jordbearbejdning: Jordbearbejdning som bearbejder jorden længere nede end de øverste dele af mineraljorden, typisk med det formål at bryde rodstandsende lag, og/eller bringe dybere liggende jordlag op til overfladen. Et eksempel på en dybtgående jordbehandling er reolpløjning.

Egekrat: Er gamle egebevoksninger præget af græsning, stævning eller frost og vindslid. De kan både være ældgamle eller yngre tilgroningskrat på tidligere hede eller overdrev.

Ekspertudtalelse: Skriftlig udtalelse fra en fagperson (forsker, konsulent etc.) med dokumenterbar viden om det emne der søges information om.

Ekstern audit: Audit udført af en ekstern part – f.eks. et certificeringsorgan.

Gruppecertificering af skovdrift: Certificering af skovdriften for en gruppe af små og mellemstore skovejere under et certifikat.

Udkast

Gruppeleder: er en organisation som organiserer og administrerer gruppecertificering af skovejendomme under den danske PEFC ordning. Gruppelederen repræsenterer alle gruppemedlemmerne i gruppen i forhold til certificeringsfirmaet og er ansvarlig for at sikre overholdelse af PEFC Danmarks krav.

Alle gruppemedlemmerne i en gruppe skal have en juridisk eller kontraktlig forbindelse til gruppelederen og være underkastet fortløbende tilsyn fra gruppelederen for at sikre, at der leves op til PEFC Danmarks skovstandard.

Dette betyder, at gruppelederen har ret til at indføre korrigerende handlinger på ethvert medlem i gruppen, når det behøves.

Gruppemedlemmer: Skovejendomme som har tegnet en skriftlig aftale med en gruppeleder om deltagelse i en gruppecertificering og som er indstillet på at efterleve kravene i den danske PEFC ordning.

Græsningsskov: Er skovområder der græsses eller tidligere er blevet græsset af husdyr (heste, får eller kvæg) eller hjorte. Den typiske græsningsskov er lysåben med bredkronede træer og tornede buske.

Habitattræer: Træer som er værdifulde eller kan blive værdifulde i forhold til:

- Biodiversitet eller
- landskabsoplevelse eller
- kulturhistorie

Hjemmehørende arter: Som hjemmehørende træarter betragtes arterne på listen i bilag 2, mens træer og buske som kan anvendes i skovbryn (indre og ydre) er at finde i bilag 3

Indikator: En kvantitativ eller kvalitativ parameter som kan vurderes i forhold til et kriterium. Den beskriver objektivt og utvetydigt et relevant element af et kriterium.

Interessepart: Enkeltperson eller gruppe med en fælles interesse, der interesserer sig for eller er påvirket af en organisations indsats og resultater.

Intensive driftsformer: Driftsformer som er afhængige af vedvarende tilførsel af hjælpestoffer (pesticider og/eller gødning), som fx juletræer, pyntegrønt, vildtagre m.m.

Intern audit: Audit udført internt på skovejendommen eller i gruppen.

Karakteristiske gamle træer: er træer som har nået en for arten og stedet høj alder og er værdifulde i forhold til:

- biodiversitet eller
- landskabsoplevelse eller
- kulturhistorie

Konsensus: Hovedaftale som karakteriseres ved fravær af vedvarende modstand fra væsentlige interesseparter mod betydende emner og at der i processen skal søges at tage alle parternes synspunkter med i betragtning, samt forsøge at løse eventuelle konflikter. Konsensus forudsætter ikke enstemmighed.

Kriterium: Krav efter hvilke overensstemmelsesvurdering foretages.

Udkast

Ledelsessystem: System som indbefatter organisatorisk struktur, planlægningsaktiviteter, ansvarsfordeling, sædvaner, fremgangsmåder, metoder og resurser til at udvikle, indføre, opnå, gennemgå og vedligeholde beskrevne politikker og kriterier.

Lokalitetstilpasset: Træarten og proveniensen er erfaringsmæssigt tilpasset dyrkningslokaliteten - dvs. jordbundsforholdene (vand- og næringsforsyning, dræningstilstand) samt klimaet (temperatur, nedbør, vind/storm, salt mv.).

Løbende forbedring: En proces som styrker ledelsessystemet og driften for at opnå forbedringer af de økonomiske, miljømæssige og sociale aspekter af skovdriften.

Magre og gode jorde: Se kortet bilag 1.

Mærke: Erklæring som angiver bestemte forhold for et produkt.

Naturlig foryngelse: Foryngelse baseret på naturligt frøfald. De kunstige hjælpemidler består oftest kun i hugstindgreb.

Naturlig succession: Naturlig tilgroning af større, bare flader eksempelvis efter forstyrrelse af det eksisterende økosystem (fx ved renafdrift eller stormfald).

Naturværdier: Som naturværdier betragtes skove eller områder med en høj biodiversitet eller med sjældne dyr/planter.

Naturmæssigt særlig værdifuld skov: Skov med naturværdier, der rækker udover det gennemsnitlige og almindelige. Det vil sige skov, som har særlig stor betydning for at bevare biologisk mangfoldighed i Danmark - forstået på både system-, arts- og gen- niveau. Det kan også være skov, som har anden særlig stor naturhistorisk værdi (fx naturgeografisk eller geologisk).[1]

Naturelementer: Biologisk værdifulde strukturer og elementer i skoven. Herunder stående eller liggende store gamle træer, træer med mange mikrohabitater, træer med mange spættehuller, gamle stød fra store træer, store myretuer, store mosbeklædte sten og små vandhuller.

Normativt dokument: Et dokument som definerer kriterier, regler, guidelines og karakteristik for aktiviteter eller deres resultat. Det dækker dokumenter som standarder, tekniske specifikationer, kodeks for praksis og reguleringer.

Nøglebiotoper: Nøglebiotoper er områder, som er vigtige for bevarelse af den biologiske værdi i skoven, fordi de indeholder naturtyper, strukturer, elementer eller arter, der er med til at sikre den biologiske mangfoldighed. Følgende betragtes som nøglebiotoper:

- Naturlige ræve- og grævlingegrave
- Søbredder i en bredde på 30 m
- Naturmæssigt særlig værdifuld skov (”§25”)
- Urørt skov
- Arealer med kendte forekomster af sjældne eller truede dyr/planter
- Arealer med gamle driftsformer
- §3 arealer herunder også arealer, som ikke er registreret hos myndighederne
- Egekrat jf. Skovlovens § 26
- Småbiotoper af væsentligt omfang jf. Skovlovens § 28
- Løvskovbryn jf. Skovlovens § 27

Observation: Observationer er forhold, som ikke er i overensstemmelse med skovstandarden, men som ikke er betydende nok til at medføre en afvigelse.

[1] https://mst.dk/media/132958/p25_skovnoegle.pdf

Udkast

Områder med høj naturmæssig bevaringsværdi: Leve-, yngle- og rasteområder for beskyttelseskrævende[2] eller rødlistede[3] plante- og dyrearter samt sjældne og truede økosystemer.

Opfølgende audit: En audit der udføres for at verificere om en korrigerende handling er blevet implementeret.

Opsigelse: Handling hvor ejer, gruppeleder eller gruppemedlem opsiger aftale om certificering uden der er tale om afvigelser fra standarden, fx som følge af salg af skoven.

Overfladisk jordbearbejdning: Jordbearbejdning der arbejder i de øverste jordlag. Formålet vil typisk være at bryde en græspels/litterlag og sammenblande det med den øverste del af mineraljorden for at sikre gunstige vilkår for selvforyngelser. Et eksempel på overfladisk jordbearbejdning er behandling med Lindenborg spadeharve.

Plukhugst: Er i princippet den tidligste form for skovdrift og er en driftsform hvor man plukkede det ud man havde brug for og lod skoven forynge sig selv. Plukhugst skoven rummer i alle bevoksninger træer i forskellige aldre og dimensioner og renafdrifter forekommer ikke.

Renafdrift: Fældning af alle træer samtidigt på en større flade og hvor genkultivering oftest foretages gennem plantning.

Skovadministrator: Et individ eller organisation som er ansvarlig for driften, planlægningen og tilsyn af handlinger i et skovområde.

Medlemsnummer: Gruppelederen skal udstede et medlemsnummer til de gruppecertificerede skovejere. Et medlemsnummer er ikke det samme som et certifikat.

Skovbryn: Der findes indre og ydre skovbryn:

Ydre skovbryn er karakteriseret ved stor variation i arter af urter, buske og løvtræer – i mange tilfælde småtræer af egnstypiske arter – og er dermed normalt let at adskille fra den bagved værende produktionsbevoksning, som typisk består af en eller nogle få træarter. I skovbrynet kan buske og træer ofte have meget forskellig alder, mens produktionsbevoksningen bagved i reglen er ensaldrende.

Løvtræer i skovens ydergrænse er ikke altid del af et skovbryn, og kan kun karakteriseres som sådan, hvis ovennævnte forhold er til stede. Dybkronede træer i udkanten af skoven er derfor normalt ikke omfattet af bestemmelsen om skovbryn, men på grund af disse træers landskabelige værdi og ofte ringe vedkvalitet vil det som regel være formålstjenligt at lade kanttræerne stå.

Skovbryn anlagt i forbindelse med skovrejsningsprojekter vil adskille sig fra ovennævnte kriterier ved at være ensaldrende; men træartsvalget og artsspredningen vil normalt være markant.

Hvor en skov gennemskæres af store offentlige veje, vil skovbryn på begge sider af vejen blive betragtet som ydre skovbryn (Vejledningen til skovloven).

Der er tale om indre skovbryn, hvor brynet ligger ud til søer, enge, heder og lignende åbne arealer, som hører naturligt sammen med skoven.

[2] https://mst.dk/natur-vand/natur/natura-2000/natura-2000-omraaderne/beskyttede-arter-og-naturtyper/
[3] http://www.naturstyrelsen.dk/Naturbeskyttelse/National_naturbeskyttelse/Arter/Roedlisten/

Udkast

Skovcertificering: En procedure til vurdering af kvaliteten af skovdriften i forhold til kriterier i en skovstandard.

Skovcertificeringssystem: Et sæt af standarder, retningsliner og regler dækkende kriterier for skovdrift, sporbarhed af træ og træprodukter (hvor det er anvendeligt), certificeringsforanstaltninger og procedurer og kriterier for certificeringsorganer.

Skovejer: Et individ eller en organisation som har det juridiske ejerskab af et skovområde (stat, kommune, fond, industri eller privat).

Skovenge: Er lysåbne græsarealer uden for skovbrugsmæssig omdrift som findes inde i skoven. Skovenge er værdifulde hvad enten de ligger urørt hen, græsses eller slås, men de er sårbare over for gødskning sprøjtning og tilgroning.

Skovklima: Skoven er et kompliceret økosystem, der afhænger af lys, klima, jordbund og vandforhold, og hvor alle levende organismer indgår i et sammenspil. Balancen mellem de førnævnte elementer skaber skovens klima. Sammenlignet med det åbne land er der i skoven mindre blæst, mindre temperaturudsving og højere luftfugtighed, alt i alt gunstigere vilkår for trævækst og skovens øvrige flora og fauna.

Sociale elementer: Til begrebet sociale elementer betragtes arbejdstagerrettigheder, uddannelse, friluftsliv, naturoplevelser, samt landskabs og kulturhistoriske elementer.

Standard: Et dokument udviklet i enighed og godkendt af en anerkendt organisation til almindelig og gentaget brug, som angiver kriterier og retningslinjer eller karakteristik af aktiviteter og deres resultater med det mål at opnå en optimal grad af orden i en given sammenhæng.

Stier og veje i skov: Menneskeskabte færdselsbaner. Skal sættes i modsætning til midlertidigt synlige spor efter kørsel, tyndingsindgreb og lign. samt dyreveksler (Vejledningen til naturbeskyttelsesloven).

Stævningsskove: er typisk gamle hasselskove med eg og avnbøg, elleskove, egekrat og blandingsskove af ask, eg, hassel m.m. hvor træernes evne til at danne rodskud er udnyttet og man derved har kunnet drive skoven i regelmæssig rotation uden at skulle plante nye træer.

Stødoptagning: Optagning af stød efter afdrift. Fjernelse af rodkager fra væltede træer efter stormfald betragtes ikke som stødoptagning.

Suspendering: Situation hvor et certifikat mister sin gyldighed for en nærmere defineret periode for eksempel, hvis der konstateres større afvigelser.

Særlig drift: Driftsformer hvor hovedsigten med driften er et andet end klassisk træproduktion med højstammet skov.

Teknisk ekspert: En person som bidrager med speciel viden eller ekspertise til en audit, men som ikke deltager som auditor.

Tilbagetrækning: Situation hvor et certifikat mister sin gyldighed permanent. Det kan være ved groft misbrug eller manglende opfølgning på større afvigelser.

Tilstrækkelig vedmasse: Begrebet kan ikke defineres præcist gennem en talstørrelse. Begrebet dækker over det forhold, at skovens vedmasse skal holdes på et niveau, så det ikke er en lav vedmasse, der i sig selv er hovedårsagen til, at en skov fremtræder forblæst og uden et skovklima.

Udkast

Tredjepart: En person eller organ som er accepteret som uafhængig af de parter som er involveret i det spørgsmål som tredjeparten skal vurdere.

Uoverensstemmelse: Situationer hvor auditbeviset indikerer at handlinger ikke er udført i overensstemmelse med certificeringskriterierne.

Vedproduktion: er den traditionelle produktion af vedprodukter fra skoven og omfatter for eksempel kævler, tømmer, brænde, flis m.m..

Vikar: Er en enkeltperson, som har en ansættelseskontrakt, dvs. er ansat. Personen kan evt. findes gennem et vikarbureau. Her sørger ejeren for afregning af skat og andre sociale bidrag.

Litteratur:

Vejledning til naturbeskyttelsesloven – https://www2.mst.dk/Udgiv/publikationer/2019/12/978-87-7038-139-0.pdf

Vejledningen til skovloven – https://mst.dk/erhverv/skovbrug/lovgivning/vejledning-om-skovloven/

MCPFE Ministerkonference om beskyttelse af skove i Europa, resolution H1, Helsinki 1993

Udkast

Bilag 1: Kort med opdeling i magre og gode jorde:

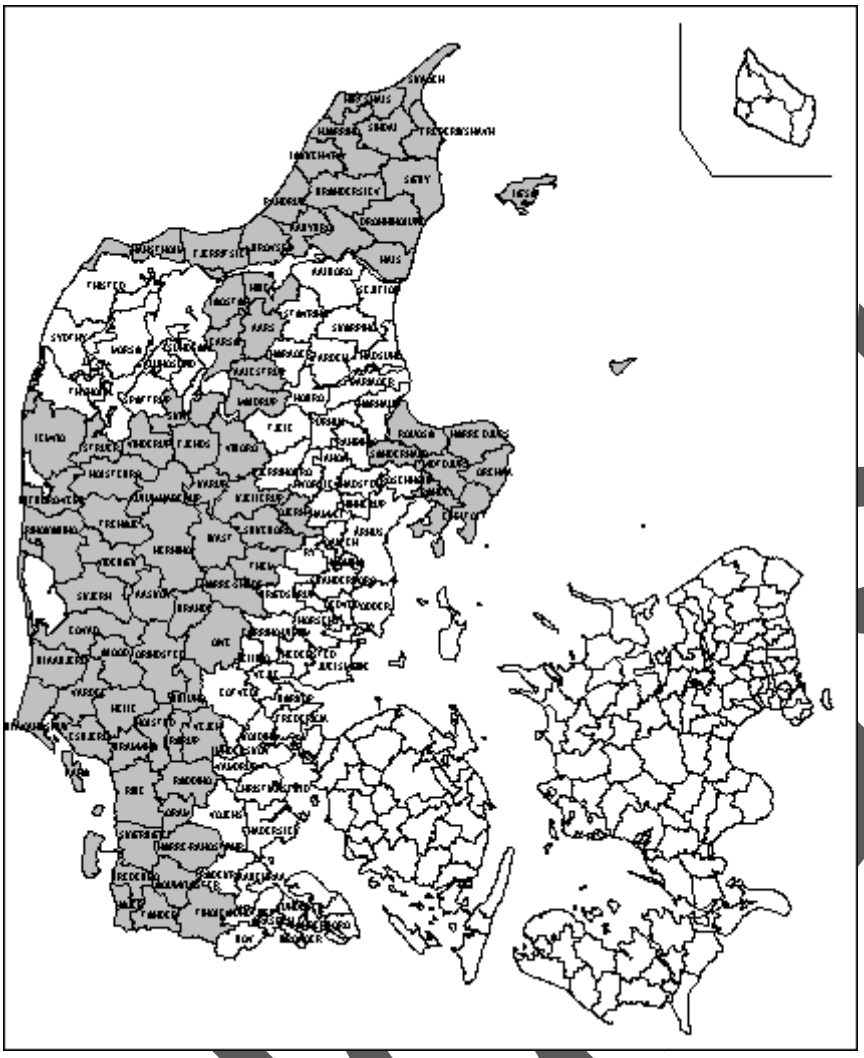

	Kommuner med fortrinsvis magre jorde
	Kommuner med fortrinsvis gode jorde

Udkast

Bilag 2: Hjemmehørende træarter

Dansk navn	***Latinsk betegnelse***
Navr	Acer campestre
Spidsløn	Acer platanoides
Ær (Ahorn)	Acer pseudoplatanus
Rødel	Alnus glutinosa
Vortebirk	Betula pendula
Dunbirk	Betula pubescens
Avnbøg	Carpinus betulus
Bøg	Fagus sylvestris
Ask	Fraxinus excelsior
Skovæble	Magus sylvestris
Skovfyr	Pinus sylvestris
Bævreasp	Populus tremula
Fuglekirsebær	Prunus avium
Vintereg	Quercus petrea
Stilkeg	Quercus robur
Småbladet lind	Tilia cordata

Kilde:
https://lbst.dk/fileadmin/user_upload/NaturErhverv/Filer/Tilskud/Projekttilskud/Landdistrikter/PrivatSkovrejsning/Vejledning_om_tilskud_til_privat_skovrejsning_2020.pdf

Udkast

Bilag 3: Træer og buske til skovbryn

Skovbryn skal bestå af 100% løvtræ og buske. Mindst 20% og højst 40% af plantetallet skal være buske fra nedenstående liste.

Løvtræarter:
Ask *(Fraxinus excelsior)*
Avnbøg *(Carpinus betulus)*
Dunbirk *(Betula pubescens)*
Vortebirk *(Betula pendula)*
Bøg *(Fagus sylvatica)*
Stilkeg *(Quercus robur)*
Vintereg *(Quercus petrea)*
Rødel *(Alnus glutinosa)*
Storbladet elm *(Ulmus glabra)*
Fuglekirsebær *(Prunus avium)*
Småbladet lind *(Tilia cordata)*
Spidsløn *(Acer platanoides)*
Navr *(Acer campestre)*
Seljepil *(Salix caprea)*
Almindelig røn *(Sorbus aucuparia)*
Vildæble *(Malus silvestris)*

Buskarter:
Benved *(Euonymus europaeus)*
Dunet gedeblad *(Lonicera xylosteum)*
Hassel *(Coryllus avellana)*
Havtorn *(Hippophaë rhamnoides)*
Alm. hvidtjørn *(Crataegus laevigata)*
Engriflet hvidtjørn *(Crataegus monogyna)*
Almindelig hyld *(Sambucus nigra)*
Almindelig hæg *(Prunus padus)*
Kristtorn *(Ilex aquifolium)*
Rød kornel *(Cornus sanguinea)*
Kvalkved *(Viburnum opulus)*
Femhannet pil *(Salix pentandra)*
Gråpil *(Salix cinerea)*
Krybende pil *(Salix repens)*
Øret pil *(Salix aurita)*
Fjeldribs *(Ribes alpinum)*
Blågrøn rose *(Rosa dumalis)*
Hunderose *(Rosa canina)*
Klitrose *(Rosa pimpinellifolia)*
Æblerose *(Rosa rubiginosa)*
Slåen *(Prunus spinosa)*
Tørst *(Rhamnus frangula)*
Vrietorn *(Rhamnus catharticus)*

Udkast

Kilde: *Bæredygtig skovdrift – tilskud til foryngelse af nåletræesarealer, vejledning nr. 2, bilag 2, Skov- og Naturstyrelsen.*